

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Norske myndigheter og Klimaendringene i Himalaya

Heidi Sørensen, statssekretær
Miljøverndepartementet

Foto: Marianne Gjerv

Vi samles her fra hver vår side av kloden, et usannsynlig utgangspunkt. Men vi har likevel mye felles, i regioner av is og snø og et ekstremt klima. Dette preger selvsagt naturen, helt sikkert også vår "natur" (som mennesker), og knytter oss sammen.

Nå er det også disse områdene som først får merke den globale oppvarmingen. Og vi har derfor en viktig felles oppgave. Å formidle hvilke dramatiske endringer vi opplever, og sette lys på hva det betyr når verdens isbreer smelter.

Grønlandsisen smelter

I 2004 fløy jeg over Grønland. Det gjorde inntrykk – jeg fikk se smeltesjøene, innsjøer, midt ute på isen.

Å vite at isen noen steder er 3000 meter tykk, det gjør at du føler kraften i klimaendringene.

Besøket var nyttig, lærte mye om issmeltingen på Grønland, og hva det innebærer.

Men, de mest dramatiske endringene har vi sett de aller siste årene.

Om Grønlandsisen smelter, stiger havet med 6 eller 7 meter.

Norske fastlandsbreer

Bildet viser Austerdalsbreen, på Sør-Vestlandet. Det er en arm av Jostedalbreen, den største isbreen i fastlands-Europa.

Vi ser at innlandsbreene i Norge minker på grunn av et varmere klima de siste årene.

Økt nedbør vinterstid har så langt kompensert for tapet i varme sommermånedene på kystbreene, disse har faktisk vokst de siste årene.

Det ventes imidlertid at det gradvis vil bli så varmt at også kystbreene minker utover i århundret.

Forskerne forteller oss at så mye som 90 prosent av de norske breene kan forsvinne før århundret er omme.

Svalbard og Arktis

4

Foto: Marianne Gjerv

Isen er viktig, for å kunne si noe om framtidens klima er kunnskap om historiske klimaendringer av stor betydning.

Isen lagrer informasjon om tidligere klimaendringer.

Norge har omfattende kunnskap om is og klima fra studier av breene på Svalbard, hvor dette bildet er tatt, og fra Antarktis med forskningsstasjonen Troll.

Denne kunnskapen spiller en viktig rolle i Norsk klimapolitikk. Jeg ser det som en helt sentral oppgave for Norge å følge og forske på isens rolle i klimasystemet.

Dramatiske konsekvenser

Ban Ki-moon og Solheim ved iskanten 80⁰ Nord,
1. september 2009

5

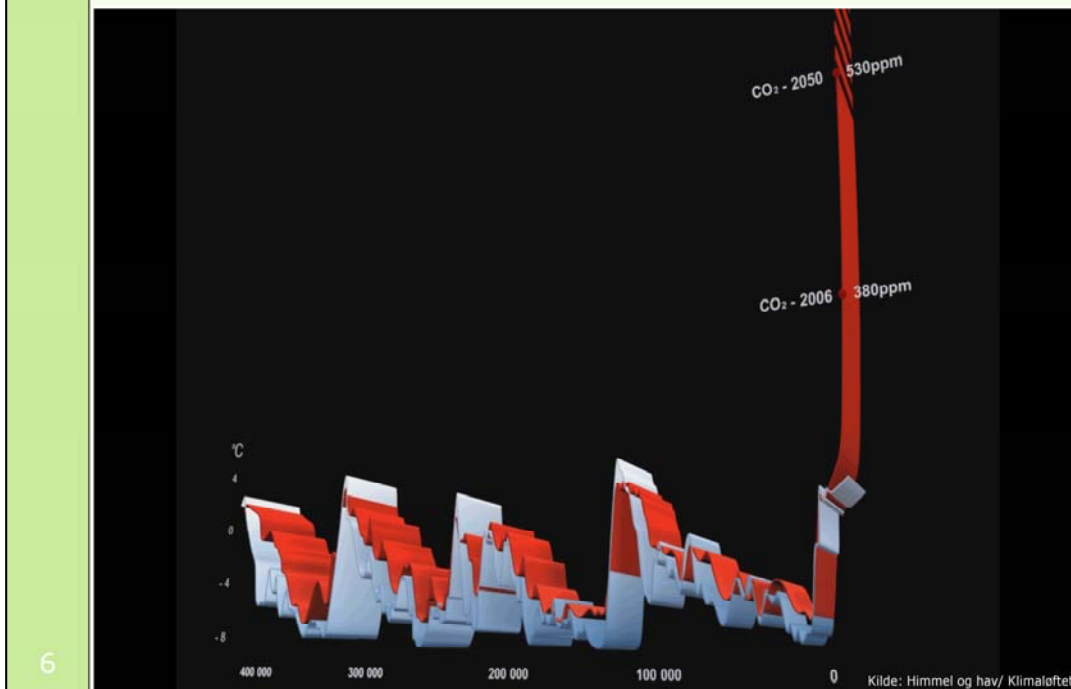
Norske myndigheter er svært opptatt av å formidle alvoret i at isen blir borte.

Ikke bare mister vi helt unike naturtyper og økosystemer, men isen spiller en avgjørende rolle i klimasystemet.

Når isen blir borte, varmes jorden raskere. Isbreene er også verdens vanntårn, en livgivende ressurs i store deler av verden.

Før klimaforhandlingene spisser seg til i København om noen uker, har vi vært opptatte av å fortelle denne historien til verdens ledere.

Klimagasser og oppvarming

Figuren viser sammenhengen mellom temperatur og klimagasser, basert på analyser av iskjerner fra Antarktis. Det blå beltet viser temperatur, det røde beltet viser konsentrasjonen av CO₂.

Utslippene de siste årene har økt med rekordfart.

Konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren fortsetter å øke, og vil gjøre det i lang tid framover.

2 graders målet

FNs klimapanel gir oss noen få år på å snu utviklingen.

Om vi skal nå målet om å begrense global oppvarming til 2 grader, må utslippsveksten stanse innen 2015.

De rike landene må kutte sine utslipp med 25-40 prosent innen 2020, kanskje 80-90 prosent kutt fram mot 2050.

Norge jobber for at en ny global klimaavtale skal ta utgangspunkt i 2 graders målet.

Tap av is vil få store konsekvenser for mennesker og naturen

Isen er svært sårbar for global oppvarming.

Himalaya forsyner noen av verdens største elver med friskt kaldt vann hele sommerhalvåret. Om denne kilden skulle smelte, vil mange bli berørt.

Dette truer drikkevannsforsyningen og matproduksjon og kan i verste fall føre til at store folkegrupper må flytte som følge av at livsgrunnlaget svikter

Også økosystemer og arts mangfoldet, som i dag er avhengig av smeltevannet, trues.

Tapet av tilgang til mat og vann kan føre til økte spenninger og konflikter, og true regional stabilitet og sikkerhet.

Mange avhengig av vann fra isbreene

I tørketiden er det smeltevannet fra isen som sikrer vanntilførselen i svært folkerike områder.

Særlig Kina og India, men også andre land i Asia og Sør-Amerika, er utsatte for vannmangel.

Himalaya

Det Tibetanske platået har mange tusen isbreer. Breene vokser i snøsesongen, for å avgi vannet til Asias store vannveier som Yangtze, den Gule Elven, Bramaputra og Mekong i varme og tørre årstider.

Som i våre nærområder i Arktis, stiger temperaturen dobbelt så raskt i Himalaya som i resten av verden.

I følge ekspertene kan 1-2 milliarder mennesker, fra innbyggerne i de store kystbyene og til gjeterne og nomadene i fjellene, være utsatte når global oppvarming krymper breene i dette platået.

Bangladesh

Én meters havstigning
→ 18 % av arealet
oversvømmes

Uten smeltevann vil 2/3 av
vannføringen i Ganges i
tørkeperioden juli-
september forsvinne !

11

Kilde: Hans Olav
Ibrekk

Vannføringen i Ganges om sommeren vil bli hardt rammet, kanskje redusert til en tredjedel av dagens normalnivå.

En annen følge av klimaendringene er at havnivået vil stige. Dette vil bli katastrofalt for lavtliggende land som Bangladesh, og store landområder vil bli liggende under vann. På bildet ser vi Ganges og Brahmaputra renne sammen i Bangladesh.

Matvaresikkerhet

Verdens befolkning øker kraftig. Det gjør også behovet for mat og energi. Tilgangen til nok og trygg mat er truet i deler av verden.

Det er klart at redusert vannføring i de store elvene om sommeren vil ha betydning for matproduksjonen i store deler av Asia.

FNs organisasjon for ernæring og landbruk har anslått at nær 1 mrd mennesker, 14 % av verdens befolkning, var underernært i 2008.

I 2050 kan det være ni milliarder mennesker på jorda. Da må vi produsere dobbelt så mye mat for å unngå sult og nød.

Kunnskap en nøkkel

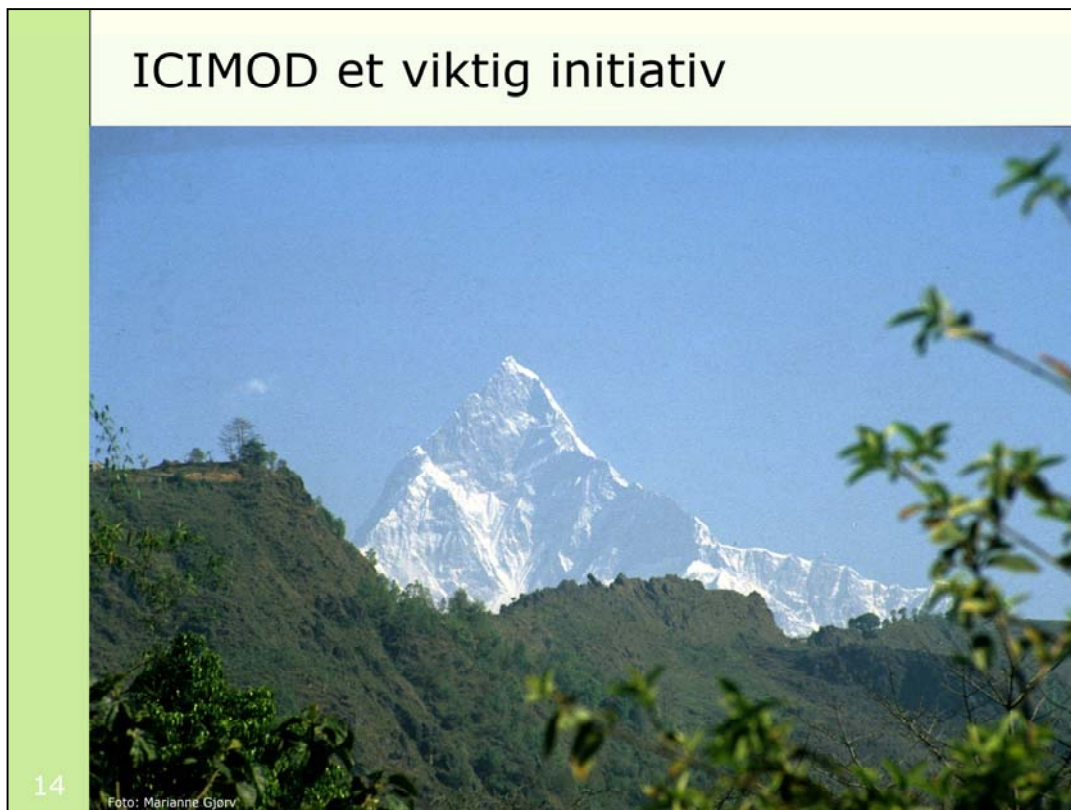
13

Med et slikt alvorlig bakteppe trenger vi mer kunnskap om isens rolle i klimasystemet, og hvordan isbreene påvirkes av klimaendringene.

Nepals utenriksminister **Upendra Yadav** deltok på issmeltingskonferansen i Tromsø i april og pekte på tørke, flom og vanskelige forhold i landbruket som følge av ekstreme værforhold.

På grunn av våre felles utfordringer, ser Norge på Himalaya som en viktig region. Vi vil vektlegge fortsatt klimadialog med Nepal og andre i regionen.

ICIMOD et viktig initiativ

Dette bildet er fra Nepal og viser fjellet Fish Tale, ikke langt fra Everest.

Norge støtter klimaarbeidet i Nepal, blant annet gjennom den regionale institusjonen ICIMOD (International Centre for Integrated Mountain Development). ICIMOD ble etablert i 1983, et senter for kunnskaps og informasjonsutveksling mellom medlemslandene Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, India, Kina, Burma, Nepal og Pakistan.

Norge støtter ICIMOD med 5 millioner kroner årlig, klima er et av de viktige temaene.

Den norske støtten til ICIMOD omfatter også et forskningssamarbeid med CICERO og GRID Arendal om overvåking og sikring av bresjøer (*jfr tidligere innlegg, prosjektet som skal presenteres i København*).

Klimatilpasning

15

Kilde: Miljøverndepartementet

Vi ser allerede alvorlige klimaendringer.

I Norge har vi startet et systematisk arbeid for å kartlegge sårbarhet styrke samfunnets evne til å tilpasse seg til framtidens klima.

Her vektlegger vi å bringe til veie kunnskap og analyser for beslutningstakere, bedrifter, myndigheter og familier som blir berørt.

Dette er en av vår tids store samfunnsutfordringer, å håndtere klimaendringene som vi nå vet kommer.

Tapet av is i Himalaya vil få store fysiske, miljømessige og samfunnsmessige konsekvenser.

Vi må ikke tillate at folkene i Himalaya blir stående alene i møtet med klimaendringene. De rike landene må ta ansvar.

Vi reiser til klimatoppmøtet i København med en klar målsetting om at en framtidig klimaavtale ikke bare sikrer konkrete og forpliktende utslippskutt, men også sikrer overføring av ressurser og teknologi til de mest utsatte landene.

Vi har alt vi
trenger, kanskje
med unntak av
politisk vilje...

...men politisk
vilje er en
fornybar
ressurs.

Al Gore,
Nobelprisvinner

